

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Informatiedocument onderwijs aan asielzoekerskinderen

Datum	2017
Status	Definitief
Onze referentie	Edoc

Colofon

Directie	PO/VO
Projectnaam	Onderwijs aan asielzoekers
Versienummer	22.
Contact	Asielonderwijs@minocw.nl

Auteur	OCW
Distributielijst	G37, G4, Onderwijsinstellingen PO/VO/MBO/HO LOWAN, VNG, COA, Inspectie van Onderwijs

Inleiding

Informatiedocument voor gemeenten, scholen/schoolbesturen over onderwijs aan asielzoekerskinderen. Wanneer een opvangvoorziening voor asielzoekers wordt gevestigd of asielzoekers/statushouders in een gemeente gaan wonen, zijn er vaak vragen over het organiseren van onderwijs voor asielzoekerskinderen.

Dit document geeft gemeenten en scholen/schoolbesturen antwoorden en doet een aantal aanbevelingen voor een aanpak (zie paragraaf 11).

1. Gebruikte begrippen
 - 1.1 Status
 - 1.2 Type opvang
 - 1.3 Reguliere opvang, verschillende typen huisvesting
 - 1.4 Onderwijs op de locaties
2. Leerplicht en kwalificatieplicht voor asielzoekerskinderen
3. Wie doet wat bij het regelen van onderwijs aan asielzoekerskinderen?
4. Primair onderwijs
 - 4.1 Bekostiging
 - 4.1.1 Reguliere bekostiging
 - 4.1.2 Aanvullende regelingen
 - 4.1.4 Risico's personeel voor het primair onderwijs
 - 4.1.5 Huisvestingskosten
 - 4.2 Andere faciliteiten voor scholen en docenten
 - 4.3 Inspectie van het Onderwijs
5. Voortgezet onderwijs:
 - 5.1 Bekostiging
 - 5.1.1 Reguliere bekostiging
 - 5.1.2 Aanvullende regelingen
 - 5.1.3 Maatwerk bekostiging
 - 5.2 Huisvestingskosten
 - 5.3 Bevoegdheden docenten
 - 5.4 Inspectie van het Onderwijs
6. Faciliteiten die gelden voor primair én voortgezet onderwijs
 - 6.1 Andere faciliteiten voor ouders en kinderen
 - 6.2 Leerlingenvervoer voor nieuwkomers
7. Middelbaar beroepsonderwijs
8. Hoger Onderwijs
9. Voorschoolse Educatie
10. Passend onderwijs en Jeugdhulp
11. Algemene aanbevelingen
12. Contact, vragen of signalen
13. Websites en verwijzingen

1 Gebruikte begrippen

1.1 Status

Als het gaat om onderwijs aan asielzoekerskinderen worden vaak termen door elkaar gebruikt. Hieronder een opsomming van de meest gebruikte terminologie inclusief toelichting.

Asielzoeker

Een asielzoeker is iedereen die een asielaanvraag in Nederland heeft ingediend. Zolang er geen beslissing is genomen over de asielaanvraag blijft deze persoon asielzoeker.

Statushouder

Een statushouder is een voormalig asielzoeker met een (tijdelijke) verblijfsvergunning in Nederland en wordt ook wel een vergunninghouder of verblijfsgerechtigde genoemd.

Nieuwkomer

Een nieuwkomer is iemand die in Nederland verblijft en niet de Nederlandse nationaliteit bezit. In de regelgeving wordt in plaats van de term nieuwkomer ook de term *vreemdeling* gebruikt.

1.2 Type opvang

Vanaf het moment dat een asielzoeker Nederland binnenkomt, wordt hij opgevangen in één van de opvangcentra. Het COA kent reguliere opvanglocaties en noodopvanglocaties.

Reguliere opvang

Reguliere opvanglocaties hebben een opvangcapaciteit van 300-1500+ personen en worden door het COA geëxploiteerd voor een termijn van minimaal twee jaar. Incidenteel worden ook recreatieparken, migrantenhuisvesting of vergelijkbare accommodaties benut.

Noodopvang

Dit zijn tijdelijke, sobere opvanglocaties. Het gaat bijvoorbeeld om paviljoens, en aangepaste kantoren die voor de duur van 6 tot 12 maanden opvang kunnen bieden aan +/- 300+ asielzoekers.

Crisisnoodopvang

Ten tijde van de grote instroom is er ook zgn. 'crisis' noodopvang ingericht. Medio 2016 is alle crisis – en noodopvang gesloten. Het betrof een opvang voor in beginsel 72 uur in accommodaties, zoals sporthallen, die normaal bij incidenten, rampen of crisis worden ingezet. Voor deze crisisnoodopvang waren de gemeenten verantwoordelijk.

1.3 Reguliere opvang, verschillende typen huisvesting

Na binnenkomst in Nederland komen vreemdelingen in de volgende locaties terecht, in principe in onderstaande volgorde. De grote toestroom kan maken dat dit in de praktijk anders uitpakt.

Centrale Ontvangstlocatie (COL)

Een vreemdeling die asiel aanvraagt in Nederland wordt in eerste instantie opgevangen in de COL. Er zijn COL's in Ter Apel, Budel-Cranendonck en Veenhuizen.

Procesopvanglocatie (POL)

In een POL worden asielzoekers opgevangen die in de eerste fase van de asielprocedure zitten. De POL's bevinden zich altijd in de buurt van het kantoor van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) waar de aanvraag van de asielzoeker in behandeling is.

Asielzoekerscentrum (AZC)

In een AZC verblijven zowel statushouders (verblijfsgerechtigden) die in afwachting zijn van een woning als asielzoekers die in de verlengde procedure zitten.

Vrijheidsbeperkende locatie (VBL)

Op een VBL verblijven uitgeprocedeerde asielzoekers die geen recht meer hebben op opvang op een AZC. Zij kunnen nog maximaal twaalf weken terecht op de VBL. Er is een VBL in Ter Apel. Wanneer Ter Apel vol is, kan er in overleg ook naar andere locaties worden uitgeweken.

Gezinslocatie (GLO)

In een GLO verblijven gezinnen met (minderjarige) kinderen waarvan het asielverzoek is afgewezen. Een uitspraak van de Hoge Raad verbiedt dat kinderen op straat worden gezet. Een GLO voorkomt dit.

Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV)

Voor AMV's heeft het COA speciale kleinschalige opvanglocaties ingericht.

Zie voor meer uitleg en locaties www.coa.nl.

1.4 Onderwijs op een COA locatie

Aan veel opvanglocaties is vaak al een (basis)school gekoppeld. De gemeente waar de leerling woont (of waar de locatie is gehuisvest) is ervoor verantwoordelijk dat de kinderen naar school gaan. De gemeente neemt meestal het initiatief om met de schoolbesturen daarover in gesprek te gaan.

2 Leerplicht en kwalificatieplicht asielzoekerskinderen

Asielzoekerskinderen hebben net als alle kinderen in Nederland recht op onderwijs en moeten zich kunnen voorbereiden op de maatschappij en de arbeidsmarkt. In ons land gelden de leerplicht en de kwalificatieplicht. Dit betekent dat jongeren van 5 tot 18 jaar (voor 5 tot 16-jarigen geldt een leerplicht – voor 16 en 17-jarigen geldt een kwalificatieplicht) naar school moeten tot zij een startkwalificatie hebben gehaald: een havo-diploma, vwo-diploma of een mbo-diploma op niveau 2 of hoger. De overheid ziet toe op de handhaving. In de leerplichtwet staat dat kinderen recht op onderwijs hebben, dat recht geldt uiteraard meteen.

In de Europese Richtlijn staat dat asielzoekerskinderen na indiening van de asielaanvraag binnen drie maanden toegang moeten hebben tot onderwijs. Onderwijs is belangrijk voor kinderen, daarom is het de bedoeling dat ieder zich maximaal inspent om onderwijs sneller te realiseren dan deze driemaandetermijn.

Het beleid is erop gericht om het onderwijs aan asielzoekerskinderen zo snel mogelijk te realiseren. Bij hoge instroom van asielzoekers is het niet overal haalbaar dat de asielzoekerskinderen na aankomst in Nederland de eerste dag naar school kunnen. Omdat de reguliere centra (POL, COL en AZC's) vol kunnen zijn, worden er ook gezinnen met kinderen geplaatst in noodopvanglocaties. Wanneer kinderen langer in de noodopvang verblijven dan moet daar voor onderwijs gezorgd worden.

3 Wie doet wat bij het regelen van onderwijs aan asielzoekerskinderen?

COA

- Verantwoordelijk voor het huisvesten van asielzoekers
- Overlegt met gemeente over vestiging van een voorziening voor asielzoekers
- Geeft een inschatting van het aantal kinderen (nieuwkomers)
- Overlegt met gemeente over onderwijs - inschakelen LOWAN/PO-Raad/VO-Raad
- Beschikt over een regelingen voor vervoer van asielzoekers en een faciliteitenregelingen waarop een beroep kan worden gedaan.
- COA voert de Ohba regeling uit. Dit is de regeling Onderwijshuisvestingsbudgetten ten behoeve van basisonderwijs aan asielzoekerskinderen (Ohba-regeling). Een beroep op deze regeling kan uitsluitend gedaan worden door de gemeente

Gemeente

- Overlegt met schoolbesturen en eventueel met LOWAN/ PO-Raad /VO Raad over onderwijs
- Verantwoordelijk voor het huisvesten van scholen
- Verantwoordelijk voor het leerlingenvervoer van de in de gemeente gevestigde statushouders

LOWAN/PO-Raad/VO-Raad

- Ondersteunt op verzoek scholen bij het organiseren van onderwijs aan nieuwkomers
- COA/Gemeenten kunnen LOWAN/ PO-Raad/VO-Raad direct betrekken bij onderwijsvraagstukken
- Geeft voorlichting over financiële regelingen en verdere inrichting van het onderwijs

Scholen (schoolbesturen)

- Verantwoordelijk voor het verzorgen van onderwijs
- Overlegt met COA en gemeente (en LOWAN/ PO-Raad/VO-Raad) over organiseren van onderwijs
- Overlegt met de gemeente over huisvesting
- Zorgt voor deze doelgroep voor voldoende, bevoegd en bekwaam personeel

OCW/ DUO

- Verstrekt reguliere bekostiging, voorwaarde is dat asielzoekerskinderen zijn aangemeld bij de school.
- Verstrekt op aanvraag aanvullende bekostiging op basis van bestaande aanvullende regelingen.
- OCW heeft Accountmanagers voor vragen, meedenken, signaleren en het aandragen van oplossingen.
- OCW is aanspreekbaar wanneer er problemen zijn bij de uitvoering. De relevante directies kunnen worden benaderd, zie verderop in het document.

Inspectie voor het Onderwijs

- Ziet toe op en rapporteert over de kwaliteit van de voorzieningen en het onderwijs aan nieuwkomers
- Denkt mee over de verspreiding van goede voorbeelden.
- Is aanspreekbaar bij knelpunten en participeert bij de oplossing daarvan.

4 Primair onderwijs

Informatie vanuit het LOWAN (www.lowan.nl) of de PO-Raad (www.poraad.nl) is beschikbaar om schoolbesturen en scholen te ondersteunen bij het inrichten van het onderwijs.

Ook voor het aanvragen van aanvullende regelingen is bij DUO (www.duo.nl) informatie beschikbaar.

4.1 Bekostiging

4.1.1 *Reguliere bekostiging*

Scholen die lesgeven aan asielzoekerskinderen kunnen aanspraak maken op reguliere bekostiging en verschillende aanvullende regelingen.

Basisscholen krijgen bekostiging voor het aantal leerlingen dat zij op 1 oktober van het voorafgaande jaar hadden. Ook de gewichtenregeling en de groeiregeling zijn van toepassing. Het is zeer belangrijk de kinderen tijdig in te schrijven.

4.1.2 *Aanvullende regelingen*

Daarnaast zijn er regelingen voor aanvullende bekostiging.

In het kort:

Eerste opvang asielzoekers en overige vreemdelingen op basisscholen (art. 31).

Voor het eerste jaar dat een asielzoekerskind in Nederlands is kan een school aanvullende bekostiging aanvragen. Voorwaarde is dat er tenminste 4 asielzoekerskinderen dan wel overige vreemdelingen leerlingen op een BRIN staan ingeschreven.

Onderwijs aan asielzoekers gedurende het tweede jaar in Nederland (art. 31a).

Aan asielzoekerskinderen waaraan niet het gewicht van 1,2 is toegekend kan aanvullende bekostiging voor het tweede jaar in Nederland worden aangevraagd.

Opvang asielzoekerskinderen in Procesopvanglocaties en gezinslocaties (art. 33).

Voor nadere informatie, voorwaarden en aanvraagdata is het van belang de DUO site te raadplegen. Ook LOWAN en de PO-Raad verzorgen nieuwsbrieven met de laatste stand van zaken.

Voor aanvragen:

De website van DUO: <https://duo.nl/zakelijk/primair-onderwijs/bekostiging-en-subsidies/extra-bekostiging-aanvragen.jsp>.

De website van LOWAN: <http://www.lowan.nl/primair-onderwijs/financiering/ocwduo/bijzondere-bekostiging/>.

4.1.3 *Risico's personeel voor het primair onderwijs*

Voor de opvang van asielzoekerskinderen kan het nodig zijn tijdelijke contracten te sluiten met werknemers. De Wet Werk en Zekerheid bepaalt dat werknemers een vast contract moeten krijgen na drie opeenvolgende tijdelijke contracten, of als langer dan twee jaar gebruik wordt gemaakt van elkaar opvolgende tijdelijke contracten. Schoolbesturen dienen zelf te letten op de consequenties van de Wet Werk en Zekerheid bij het sluiten van tijdelijke contracten met werknemers.

Wanneer bij beëindiging van de arbeidsovereenkomst de werknemer aanspraak maakt op een werkloosheidsuitkering, meldt de werkgever zich bij het participatiefonds. Het is waarschijnlijk dat het participatiefonds de uitkeringskosten zal vergoeden. Indien blijkt dat het participatiefonds de werkloosheidskosten niet kan vergoeden van tijdelijke werknemers die zijn aangenomen voor onderwijs aan

asielzoekers, is OCW bereid onder nadere voorwaarden de kosten voor haar rekening te nemen. OCW wil in dat geval vooraf inzage krijgen in het aantal leerkrachten en de wijze waarop leraren, die onderwijs geven aan asielzoekers, worden ingehuurd om de omvang van het risico in te schatten. Deze afspraak geldt ook indien de school personeel aanneemt ter vervanging van eigen, meer ervaren, personeel dat wordt ingezet voor onderwijs aan asielzoekerskinderen. Voor vragen: asielonderwijs@minocw.nl.

4.1.4

De huisvestingskosten

Voor de huisvestingskosten van het basisonderwijs bij een opvanglocatie kan de gemeente een beroep doen op de regeling Onderwijshuisvestingsbudgetten (Ohba-regeling). Het COA voert de regeling uit. De gemeente kan een beroep op deze regeling doen in geval van een nieuwe (tijdelijke) voorziening of bij uitbreiding op bestaande voorzieningen.

Voor extra voorzieningen voor scholen in verband met een toename van statushouders (vergunninghouders) die niet verblijven op een COA-opvanglocatie geldt dat dit een reguliere aanvraag bij de gemeente is.

Gezien de hoge instroom van asielzoekersleerlingen is de Ohba-regeling verruimd. Tot eind 2015 is als regel aangehouden, dat sprake is van een opvangcentrum indien het voorzieningen betreft met zowel een vestigingsduur van één jaar of langer als een opvangcapaciteit van 100 plaatsen of meer. Gezien de hoge instroom zal zich vaker een situatie voordoen waarbij de opvangduur korter dan dat een jaar is. Daarom heeft het Ministerie van Veiligheid en Justitie in overleg met het COA de Ohba-regeling ook van toepassing verklaard op opvanglocaties met een vestigingsduur van zes maanden of langer en een opvangcapaciteit van 100 plaatsen of meer.

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting en inrichting van de onderwijsvoorziening. Meteen bij de start moet de gemeente een keuze maken tussen een voorziening in bestaande bouw of nieuwbouw (semipermanente nieuwbouw) als dislocatie (dat is een vestiging onder hetzelfde brinnummer, in het primair onderwijs kan dit alleen via een dislocatie en niet met een nevenvestiging) van een moederschool. Het is belangrijk dit tijdig te besluiten zodat eventuele nieuwbouw aangesloten kan worden bij de planvorming en het vergunningentraject van de opvanglocatie. Indien nog onduidelijk is hoeveel leerlingen er komen, mag de onderbouwing van de aanvraag op basis van de Ohba-regeling gedaan worden met een te verwachten leerlingenaantal. De definitieve vaststelling van het bedrag vindt dan plaats op basis van de officiële leerlingentelling. Hoe/wanneer?

Zeven bekostigingsonderdelen van de Ohba-regeling:

1. Terrein of grond
2. Gebouw
3. Onderwijsleerpakket
4. Meubilair
5. Klokuren gymnastiek
6. Verzekeringen
7. Onroerend zaakbelasting

De bijdrage geldt voor de periode die vermeld wordt in de bestuursovereenkomst van gemeenten en het COA. De bijdrage wordt voor de gehele periode van de bestuursovereenkomst in een keer verstrekt op basis van de in het stichtingsjaar gelden normbedragen en percentages. Bij verlenging van de overeenkomst of ophoging van de capaciteit van de opvanglocatie wordt opnieuw beschikt over de

nieuwe periode en/of aantallen, rekening houdend met de inmiddels verstreken afschrijvingstermijn en de toentertijd geldende normbedragen en percentages. Gemeente en COA voeren hierover het gesprek.

4.2 Andere faciliteiten voor scholen en docenten

4.2.1 Leskisten voor scholen

Zie voor informatie: www.lowan.nl.

4.2.2 Omgaan met trauma's

Voor het omgaan met leerlingen die last hebben van posttraumatische stress en oorlogstrauma's kunnen scholen terecht bij de Stichting Tussenspel. Dankzij de methodiek van Stichting Tussenspel kunnen kinderen die in zeer moeilijke sociale omstandigheden zitten nieuwe stappen in hun ontwikkeling zetten. Daardoor kunnen ze de moeilijke omstandigheden beter de baas blijven. Creatieve therapie is een vorm van hulpverlening die met behulp van beeldend werk (tekenen, schilderen, knutselen enzovoort), drama, muziek of dans een verandering of groeiproces op gang brengt. De kracht van deze therapie bij kinderen is, dat praten niet nodig is.

Zo kunnen de kinderen hun moeite met taal overwinnen, evenals de angst om te verwoorden wat in hen omgaat. Via een 'alsof wereld' communiceren ze over wat ze beleven. Met behulp van het spel of het materiaal leert het kind hoe het zich anders met zijn omgeving kan verhouden. Daardoor is het in staat om eigen oplossingen voor problemen te vinden. Vaak komt hierna de persoonlijke ontwikkeling vanzelf weer op gang. Creatieve therapie kan zowel individueel als groepsgericht worden aangeboden.

Daarnaast biedt de Augeo Foundation een online cursus die docenten leert de veerkracht en het herstel van kinderen te bevorderen en om te gaan met symptomen van traumatische stress. Deze cursusmaterialen worden door Augeo gratis (online) verspreid.

Zie voor informatie: <https://www.augeo.nl/vluchtelingenkinderen> en <http://www.tussenspel.nl/pg-23842-7-32814/pagina/home.html>.

4.3 De Inspectie van het Onderwijs

Omdat er verschillende soorten van nieuwkomersvoorzieningen zijn, verschilt ook het toezicht van de inspectie.

- De inspectie bezoekt type 1- (school verbonden aan asielzoekerscentrum) en type 2-voorzieningen (school uitsluitend gericht op eerste opvang van en onderwijs aan nieuwkomers, eventueel inclusief kinderen van een azc én basisscholen met drie of meer nieuwkomersklassen) elke twee jaar voor een kwaliteitsonderzoek. Hiervoor gebruikt de inspectie een waarderingskader. De voorziening krijgt een toezichtarrangement en de inspectie publiceert een openbaar rapport met hun bevindingen.

- De inspectie bezoekt type 3-voorzieningen (1 of meer klas(sen) gericht op eerste opvang/onderwijs aan nieuwkomers, verbonden aan een basisschool; de klassen kunnen een functie hebben voor de betreffende school, voor alle scholen van een bestuur, voor verschillende besturen, voor de gemeente of voor de regio). De inspectie bezoekt de type 3-voorziening als de basisschool waaraan de klassen voor nieuwkomers verbonden zijn, bezocht wordt. Voor de nieuwkomersklassen worden vier standaarden van het waarderingskader onderzocht. In het rapport van bevindingen van de basisschool schrijft de inspectie een aparte paragraaf over de kwaliteit van de nieuwkomersklassen. De nieuwkomersklassen krijgen geen aparte beoordeling en ook geen apart toezichtarrangement.
- De kwaliteit van het onderwijs aan nieuwkomers die geïntegreerd in de basisschoollklassen zitten (type 4 = geen aparte voorziening: nieuwkomers zijn geïntegreerd in een (reguliere) school en zitten in reguliere basisschoollklassen) beoordeelt de inspectie tijdens de reguliere bezoeken aan de school. Zij nemen dit mee bij de beoordeling van standaard 2.2 (zicht op ontwikkeling) en standaard 2.4 (ondersteuning).

Tijdens de jaarlijkse gesprekken met besturen gaat de inspectie na of scholen te maken hebben met instroom van nieuwkomers en hoe het onderwijs voor deze groep leerlingen ingevuld wordt.

Het toezicht op scholen/voorzieningen voor nieuwkomers volgt zoveel mogelijk de reguliere aanpak voor het toezicht op basisscholen. Omdat de opbrengsten niet te beoordelen zijn aan de hand van leerresultaten, beoordeelt de inspectie deze niet. De inspectie verwacht van scholen/voorzieningen dat ze hun onderwijs doelgericht en plannend vormgeven. De inspectie beoordeelt of scholen/voorzieningen werken met doelen en op basis daarvan hun leerstofaanbod plannen en evalueren. Daarnaast kijkt ze vooral of het (taal)aanbod en de instructie past bij wat nieuwkomers nodig hebben.

Nieuwe type 1- en type-2 voorzieningen bezoekt de inspectie in het tweede jaar van hun bestaan met een kwaliteitsonderzoek. Op verzoek van besturen, de scholen of op eigen initiatief brengt de inspectie in het startjaar een oriënterend bezoek aan een deel van de nieuwe scholen. Doel van deze bezoeken is van gedachten wisselen en feedback geven over de inhoud en vormgeving van het onderwijs, en informatie geven over de inrichting van het toezicht. Daarnaast spreekt de inspectie met het bestuur over het nieuwkomersonderwijs.

Zie voor meer informatie:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijs-aan-nieuwkomers/vraag-en-antwoord>.

5 Voortgezet onderwijs

Informatie vanuit het LOWAN is beschikbaar om schoolbesturen en scholen te ondersteunen bij het inrichten van het onderwijs aan nieuwkomers (www.lowan.nl).

5.1 Bekostiging

5.1.1 *Reguliere bekostiging*

Scholen in het voortgezet onderwijs krijgen bekostiging per kalenderjaar voor het aantal leerlingen dat zij op 1 oktober van het voorafgaande jaar hadden. Het gaat hier om de leerlingen die tussen de één en twee jaar in Nederland verblijven en niet de Nederlandse nationaliteit hebben.

5.1.2 *Aanvullende regelingen*

Tot 2017 telden leerlingen mee in de reguliere bekostiging en waren er twee aanvullende regelingen: de Regeling nieuwkomers VO en de Regeling eerste Opvang vreemdelingen.

In 2016 kregen veel scholen te maken met wisselende aantallen nieuwkomers. Het ministerie van OCW heeft in overleg met LOWAN en de VO-raad gezocht naar een manier om de bekostiging van deze leerlingen op een adequate manier te organiseren, die aansloot bij deze wisselende aantallen. Het uitgangspunt van deze maatwerkbekostiging vormden vier peildata, zodat scholen ieder kwartaal het aantal nieuwkomers konden opgeven dat was ingestroomd na de 1-oktobertelling van 2015.

De afgelopen periode is samen met scholen, LOWAN en de VO-raad gezocht naar een structurele bekostigingssystematiek om de scholen met nieuwkomers in 2017 adequaat te bekostigen. Uit de feedback van scholen bleek dat er behoefte is aan het kunnen inspelen op wisselende aantallen, maar dat het tegelijkertijd ook belangrijk is om een solide basisbekostiging te hebben waar de school het volledige jaar van op aan kan.

Met ingang van 2017, reguliere telling 1 oktober 2016, komt er een nieuwe manier van bekostigen voor alle nieuwkomers.

- Nieuwkomers die bij de school zijn ingeschreven en op 1 oktober 2016 korter dan een jaar in Nederland zijn (dit zijn nieuwkomers die na 1 oktober 2015 Nederland zijn binnengekomen) worden uitgezonderd van de bekostiging op basis van de reguliere 1-oktobertelling. De nieuwe peildata om op aanvraag voor bekostiging in 2017 in aanmerking te komen zijn: 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober 2017. Voor deze nieuwkomers ontvangt een school 2.750 euro per kwartaal per nieuwkomer (wat neerkomt op 11.000 euro per nieuwkomer per jaar).
- Voor nieuwkomers die op de reguliere 1-oktobertelling 2016 bij de school zijn ingeschreven en op dat moment één tot twee jaar in Nederland zijn (dit zijn nieuwkomers die voor 1 oktober 2015 Nederland zijn binnengekomen), ontvangt de school circa 6.900 euro aan reguliere bekostiging. Op aanvraag ontvangt de school ook 1.025 euro per nieuwkomer per kwartaal (dit is een kwart van de aanvullende bekostiging) zolang de nieuwkomer op de peildatum korter dan twee jaar in Nederland is.

Aan het registreren van nieuwkomers in BRON verandert niets. Het blijft van belang om aan te geven of een nieuwkomer D1 of D2 is.

Als de school voor het eerst nieuwkomers opvangt en hiervoor niet eerder van het ministerie van OCW of de gemeente een opstartsubsidie heeft ontvangen, kan de school eenmalig € 16.000 aanvragen ten behoeve van voorbereidende en coördinerende werkzaamheden die samenhangen met de start van het onderwijs aan nieuwkomers. Dit geldt indien deze eerste opvang betrekking heeft op tenminste 10 nieuwkomers op de peildatum.

Het aanvragen van de bekostiging kunt u doen op deze website:

<https://www.duo.nl/zakelijk/voortgezet-onderwijs/bekostiging-en-subsidies/extra-bekostiging/eerste-opvang-nieuwkomers.jsp>.

De regeling zelf vindt u hier: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0038995/2017-01-01>.

Als u vragen heeft over de bekostiging, kunt u een email sturen naar:

asielonderwijs@minocw.nl.

Voor andere vragen kunt u ook contact opnemen met Sabine Roorda-van Westen s.c.roorda@minocw.nl 0646849006 of met LOWAN vo: h.boerboom@lowan.nl.

5.2 Huisvesting

Scholen voor voortgezet onderwijs (vo) hebben soms onvoldoende fysieke ruimte om deze extra leerlingen op te kunnen vangen in leegstaande huisvestingsvoorzieningen. In het bestuursakkoord van 28 april 2016, dat tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is gesloten, is afgesproken dat gemeenten een aanvullende decentralisatie-uitkering ontvangen ten behoeve van de huisvestingsvoorzieningen voor het vo.

De uitkering wordt verstrekt voor de huisvesting van vo dat aan leerplichtige asielzoekers, zogenaamde niet-statushouders, wordt gegeven die verblijven in (nood)opvanglocaties. Onder een (nood)opvanglocatie wordt een tijdelijke opvangvoorziening verstaan die, onder leiding van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), zes maanden tot drie jaar lang opvang kan bieden aan asielzoekers.

Voor de schooljaren 2015/2016 en 2016/2017 is een bedrag van maximaal acht miljoen euro per schooljaar beschikbaar.

Gemeenten met een school met leerplichtige asielzoekers die verblijven in een (nood)opvanglocatie met een bestuursovereenkomst die van kracht wordt tussen 1 augustus 2015 en 1 augustus 2017 en waarbinnen voor een periode van ten minste zes maanden door een school of scholen vo onderwijs wordt verzorgd voor leerlingen die verblijven op een (nood)opvanglocatie, maken aanspraak op de decentralisatie-uitkering, mits er binnen redelijke afstand, dat wil zeggen binnen de eigen en aangrenzende gemeenten van de (nood)opvanglocatie, geen andere onderwijslocatie beschikbaar is.

Van de gemeente waar de (nood)opvanglocatie zich bevindt, wordt verwacht dat zij samen met de schoolbesturen bepaalt welke school het vo aan de vluchtelingenleerlingen zal verzorgen en op welke locatie het onderwijs zal plaatsvinden. Deze gemeente gaat akkoord dat de gemeente, zorgdragend voor de onderwijslocatie, deze uitkering uitgekeerd krijgt.

Gemeenten gebruiken een daartoe vastgesteld formulier om aan te geven dat zij in aanmerking willen komen voor de uitkering. Dit formulier komt binnenkort beschikbaar op de website van het COA. Zodra dit het geval is worden gemeenten en scholen hierover geïnformeerd via het ministerie van OCW en de VNG.

5.3 Bevoegdheden docenten

Scholen willen in het onderwijs aan nieuwkomers pabo-afgestudeerden voor meerdere vakken kunnen inzetten. Deze leraren zijn veelal bekwaam, omdat de pedagogisch-didactische vaardigheden die zij bezitten goed aansluiten bij de behoeften van nieuwkomers. Pabo-gediplomeerden zijn echter niet formeel benoembaar, tenzij zij in opleiding gaan voor een volledige tweedegraads lerarenopleiding voor het vak dat zij geven. Deze tweedegraads lerarenopleiding sluit echter niet aan op deze specifieke doelgroep. Een opleiding op het gebied van Nederlands als tweede taal (NT2) doet dit wel, maar leidt niet tot een bevoegdheid.

Daarom is het mogelijk voor pabo-afgestudeerden om les te geven aan nieuwkomers, als zij voldoende ervaring hebben met of gekwalificeerd zijn voor het lesgeven in NT2.

In oktober is er een nieuwe beleidsregel gepubliceerd in de Staatscourant¹. In deze 'Beleidsregel ontheffing benoembaarheidsvereisten en bekwaamheidserkenning vo' staat dat een PABO-gediplomeerde met een post-hbo certificaat NT2 óf minimaal twee jaar ervaring in NT2-onderwijs en bijscholing NT2, benoemd kan worden voor het lesgeven aan nieuwkomers in de ISK. Er wordt hierbij een ontheffing verkregen voor alle vakken aan nieuwkomers in de ISK.

5.4 Inspectie van het Onderwijs

Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op onderwijs op nieuwkomers in de voortgezet onderwijs leeftijd.

Programma's voor nieuwkomers in het voortgezet onderwijs dienen te voldoen aan de eisen voor de eerste twee leerjaren VO (onderwijstijd, bevoegdheden, inschrijving). Het doel van het onderwijs is de leerlingen vervolgens te laten instromen in het regulier VO of een ander vervolg. Het onderwijs wordt gegeven in de vakken die nodig zijn om in te kunnen stromen in het regulier onderwijs. In principe zijn dat: Nederlands, rekenen, sport, en maatschappijleer. De school kan dit nog verder aanvullen. Veel scholen kiezen er voor om bijvoorbeeld ook Engels aan te bieden.

Het toezicht op scholen/voorzieningen voor nieuwkomers volgt zoveel mogelijk de reguliere aanpak voor het toezicht op het voortgezet onderwijs. Het onderwijsresultatenmodel waarmee de inspectie vanaf 2016 mee werkt, voorziet in de zogenaamde nieuwkomers. Voor de indicator 'Onderwijspositie in leerjaar 2 t.o.v. advies PO' tellen nieuwkomers alleen mee als van hen een basisschooladvies bekend is. Bij de indicator 'Onderbouwsnelheid' en 'Bovenbouwsucces' worden nieuwkomers buiten beschouwing gelaten. Wanneer nieuwkomers een regulier examen doen, tellen zij gewoon mee bij de centraal examencijfers en dus ook voor de indicator 'Examencijfers'.

¹ <http://wetten.overheid.nl/BWBR0038570/2016-10-01>

De inspectie verwacht van scholen dat zij het onderwijs doelgericht en plannend vormgeven. De kwaliteitszorg dient zodanig ingericht te zijn dat de school zicht heeft op de ontwikkelingen van leerlingen en het succes in het vervolgonderwijs. Daarnaast kijken ze vooral of het (taal)aanbod en de instructie past bij wat nieuwkomers nodig hebben. Het schoolklimaat en de veiligheid is eveneens een aspect dat wordt beoordeeld.

Elke afdeling voor onderwijs aan nieuwkomers wordt eens in de vier jaar onderzocht, of eerder als er risicosignalen binnenkomen bij de inspectie.

Zie voor meer informatie:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijs-aan-nieuwkomers/vraag-en-antwoord>.

6 Faciliteiten die gelden voor primair én voortgezet onderwijs

6.1 Andere faciliteiten voor ouders en kinderen

COA heeft een algemene regeling voor het faciliteren van het volgen van onderwijs door leerplichtige kinderen: het Kader Onderwijsvoorziening en –faciliteit t.b.v. kinderen. Ouders van een leerplichtig kind ontvangen van het COA per schooljaar een bedrag voor de aanschaf van schrijfmateriaal, schooltas, gym-/zwemspullen en dergelijke.

6.2 Leerlingenvervoer voor nieuwkomers

Er zijn twee groepen te onderscheiden:

1. Leerlingen die verblijven in een opvanglocatie van het COA.
Op basis van de "Richtlijn schoolvervoer asielzoekers" betaalt het COA het noodzakelijke vervoer voor kinderen die in een opvanglocatie van het COA verblijven (ongeacht hun status). Dit kan ook betekenen dat COA een fiets regelt/betaalt. Dit geldt voor zowel het basis- als het voortgezet onderwijs. Het gaat hierbij om alle typen opvang: COL, POL, AZC, GLO, VBL en AMV.
2. Leerlingen die staan ingeschreven in een gemeente en niet (meer) in een COA opvanglocatie verblijven. De gemeente is verantwoordelijk voor het betalen van leerlingenvervoer van huis naar school en vice versa zodra een leerling een verblijfstatus heeft én ingeschreven is in de betreffende gemeente.
Deze wettelijke verplichting geldt wanneer de school meer dan 6 kilometer van de woonplaats ligt (alleen PO) of wanneer het kind een handicap heeft, waardoor het niet zelfstandig kan reizen (PO en VO). Dan geldt de verordening leerlingenvervoer.

Wanneer nieuwkomers met schoolgaande kinderen in de gemeente komen wonen, is het aan te bevelen dat scholen en gemeente met elkaar om de tafel gaan, om de mogelijke problemen bespreken. Een belangrijk onderwerp is dan het vervoer naar en van de school. Zo is, wanneer ouders en/of kinderen niet bekend zijn met het openbaar vervoer of het gebruik van een fiets, voorlichting aan en begeleiding van ouders en/of leerlingen gewenst.

7 Middelbaar beroepsonderwijs

Wanneer u vragen heeft over het Middelbaar beroepsonderwijs kunt u contact opnemen met de Directie MBO van het Ministerie van OCW

Contact of vragen:

Yaşar Sazak, y.sazak@minocw.nl, 06-46849252

Hans Hindriks, h.p.b.hindriks@minocw.nl, 06-46849003

Of het secretariaat, mevrouw Marianne Henzing: m.m.henzing@minocw.nl

Op de website van de MBO Raad is een 'pathfinder' voor vluchtelingen beschikbaar. Zie: <https://www.mбораad.nl/themas/inburgering/vluchtelingen/pathfinder-voor-vluchtelingen>.

8 Hoger onderwijs

Dit informatiedocument richt zich met name op leerplichtige nieuwkomers (dus tot 18 jaar). Voor het hoger onderwijs zal het met name om volwassen statushouders gaan; volwassen asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben gekregen voor bepaalde of onbepaalde tijd. Het is in hun belang dat zij zo snel mogelijk doorstromen naar de arbeidsmarkt of – indien zij aan de vereisten voldoen – een opleiding. Dat bevordert hun integratie en zorgt ervoor dat zij zo snel mogelijk economisch zelfstandig worden. Studerende statushouders moeten, net als reguliere studenten, voldoen aan de instroomeisen van een opleiding. Ze maken net als reguliere studenten aanspraak op studiefinanciering en betalen het wettelijk collegegeld. Vluchtelingstudenten volgen zoveel mogelijk het reguliere hoger onderwijs, maar hebben vaak behoefte aan extra begeleiding.

Contact of vragen:

Er is een landelijke Taskforce vluchtelingen hoger onderwijs (TVHO) ingesteld om initiatieven voor vluchtelingstudenten te stroomlijnen en knelpunten weg te nemen. Contact met deze taskforce kan via vluchtelingstudenten@minocw.nl.

Voor specifieke informatie zijn ook de volgende contactpersonen beschikbaar:

- Stichting voor vluchtelingenstudenten UAF, A. de Voogd: www.uaf.nl of a.devoogd@uaf.nl.
- Vereniging voor Samenwerkende Nederlandse Universiteiten VSNU: www.vsnul.nl, of debruijn@vsnu.nl.
- Vereniging Hogescholen, mcornelissen@vereniginghogescholen.nl.
- EP-Nuffic: jschuurmans@epnuffic.nl.

9 Voorschoolse educatie

Gemeenten zijn verplicht een aanbod te doen voor peuters (tussen 2,5 en 4 jaar) met een risico op taalachterstand (artikel 166 van de WPO) . Gemeenten bepalen hierbij zelf de doelgroep.

De bekostiging

- De gemeenten krijgen vanuit het Rijk middelen om de voorscholen te bekostigen. Dit doen zij uit de middelen die beschikbaar worden gesteld voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (goab-middelen).
- De recente toename van asielzoekers heeft geen invloed op de hoogte van het goab-budget, omdat deze teldatum nog voor de grote toestroom van de vluchtelingen is. Wel zijn er met het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom extra middelen beschikbaar gesteld voor gemeenten. Deze middelen kunnen ook ingezet worden voor voorschoolse educatie
- Asielzoekers met een status worden verspreid over Nederland waardoor de extra peuters, en dus de extra kosten, per gemeente te overzien zijn.

Ondersteuning van gemeenten door het Rijk

- Het Rijk biedt gemeenten inhoudelijke ondersteuning ten aanzien van het gemeentelijk vve-beleid. Hierin komt de toestroom van vluchtelingen(-peuters) expliciet aan bod.

Meer informatie of vragen: asielonderwijs@minocw.nl

10 Passend onderwijs en jeugdzorg

10.1 Zorgplicht in het kader van Passend Onderwijs

Nadat een leerling schriftelijk door de ouders/voogd is aangemeld voor een school dient de school te onderzoeken of de leerling extra ondersteuning nodig heeft. Zo ja, dan start de zorgplicht van de school. Dit betekent dat de school verplicht is om zorgvuldig te onderzoeken welke extra ondersteuning een leerling nodig heeft en wat de ondersteuningsmogelijkheden van de school in kwestie zijn (eventueel met steun vanuit het samenwerkingsverband). Het gaat hier om extra ondersteuning ten aanzien van stoornissen of handicaps van de leerling of beperkingen die de leerling ervaart bij het deelnemen aan onderwijs.

Als de school de noodzakelijke ondersteuning niet zelf kan bieden en aangeeft dat de leerling beter naar een andere school kan gaan, moet de school na overleg met de ouders/voogd zorgen dat er een school gevonden wordt die wel een passend aanbod kan doen en de leerling zal toelaten.

Extra ondersteuningsbehoefte in het kader van passend onderwijs omvat niet het bijschaven van het Nederlands om de leerling klaar te stomen om deel te nemen aan het reguliere onderwijs. Onder extra ondersteuning wordt dus niet verstaan ondersteuning ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal met het oog op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden. Wanneer vastgesteld wordt dat een leerling alleen extra taalonderwijs nodig heeft en geen stoornis/ beperking heeft waarvoor extra ondersteuning nodig is, dan kan de leerling worden geplaatst in een schakelklas. Er is dan geen zorgplicht in het kader van passend onderwijs.

10.2 Jeugdwet

Voor asielkinderen die meer of andere zorg nodig hebben geldt de volgende afspraak:

- Gemeenten zijn in principe vanuit de Jeugdwet verantwoordelijk voor de jeugdhulp aan alle kinderen. Dus ook voor de jeugdhulp aan vluchtelingenkinderen.
- Voor de hulp aan vluchtelingenkinderen die in een opvanglocatie van het COA verblijven, is een afwijkende afspraak gemaakt. COA organiseert en financiert in deze gevallen de jeugdhulp. Hieronder staat hierover meer informatie.

Toeleiding naar en bekostiging van Jeugdhulp op de opvanglocaties
Specifiek voor asielzoekerskinderen op de opvanglocaties worden de meeste vormen van Jeugdhulp vanaf 2015 vergoed vanuit de Regeling Zorg Asielzoekers (RZA). De route naar Jeugdhulp voor asielzoekerskinderen wijkt hierdoor af van de route naar Jeugdhulp voor reguliere leerlingen.

Regeling Zorg Asielzoekers

De bekostiging voor Jeugdhulp aan asielzoekerskinderen is opgenomen in de Regeling Zorg Asielzoekers (RZA). Om een beroep te doen op de RZA is een indicatie nodig. Deze indicatie wordt afgegeven door SCIO Consult. SCIO Consult onderzoekt of een kind Jeugdhulp nodig heeft, welke soort zorg nodig is, hoeveel zorg dit is en voor welke periode.

Procedure aanvraag Jeugdhulp voor asielzoekerskinderen

Ouders of begeleiders van het asielzoekerskind nemen, eventueel met hulp van de huis- of jeugdarts op het asielzoekerscentrum, een hulpverlener of een andere contactpersoon van het COA contact op met SCIO Consult om een indicatie aan te vragen. Aan de hand van onderzoek bij o.a. de ouders, huis- of jeugdarts en zorgverleners stelt SCIO Consult een indicatieadvies op. Hierin staat op welke zorg het kind aanspraak kan maken, hoeveel zorg dit is en voor hoe lang. MCA (Menzis COA Administratie) geeft op basis van dit indicatieadvies een machtiging af.

Rol van de school bij het toeleiden naar Jeugdhulp voor asielzoekers

Zodra een school signaleert dat een asielzoekerskind behoefte heeft aan een vorm van Jeugdhulp kan de school contact opnemen met de contactpersoon op de opvanglocatie. Deze contactpersoon kan de aanvraag voor indicatie richting SCIO vervolgens in gang zetten. Nadat MCA een machtiging heeft afgegeven voor de Jeugdhulp zal de betrokken school hierover van MCA een terugkoppeling ontvangen.

Meer informatie of vragen: asielonderwijs@minocw.nl.

11 Aanbevelingen

Regionale samenwerking

Het verdient aanbeveling een regionale (bijvoorbeeld samenwerkingsverband Passend Onderwijs), gemeentelijke of grootstedelijke aanpak na te streven voor het regelen van het onderwijs aan nieuwkomers.

Een regionale aanpak heeft een aantal voordelen:

- door van te voren afspraken te maken over waar nieuwkomers opgevangen (gaan) worden, worden scholen niet meer plotseling geconfronteerd met de instroom van nieuwkomers;
- expertise (bijv. NT2) kan op deze wijze gemakkelijker worden gebundeld;
- de uitstroom naar vervolgscholen is van te voren geregeld zodat er geen kinderen te lang op een nieuwkomersvoorziening hoeven te blijven of thuis komen te zitten;
- Bij samenwerking kunnen scholen de leerlingen clusteren en daarmee eerder in aanmerking komen voor bekostiging.

12 Contact, vragen of signalen

Voor po en vo: www.lowan.nl

Voor alle vragen: asielonderwijs@minocw.nl

13 Websites en verwijzingen

Voor informatie over opvang vluchtelingen:

<https://www.coa.nl/>

Voor informatie over immigratie:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/immigratie>

en <https://www.ind.nl/>

Voor een handreiking aan gemeenten over de verhoogde asielinstroom:

<http://www.burgemeesters.nl/asielinstroom>

Officiële website met de aanvullende regelingen po:

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-9263.html>

Landelijke onderwijswerkgroep asielzoekers en nieuwkomers (LOWAN)

www.lowan.nl

Website financiën primair onderwijs:

<http://www.lowan.nl/primair-onderwijs/financiering/ocwduo>

Website financiën voortgezet onderwijs:

<http://www.lowan.nl/voortgezet-onderwijs/financiering/ocwduo>

Voor informatie over volwasseneneducatie:

www.steunpuntve.nl

Voor informatie over inburgeren:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/nieuw-in-nederland>

en www.inburgeren.nl

Voor informatie van DUO over onderwijs aan vluchtelingen:

https://duo.nl/Images/E-zine-algemeen-vluchtelingen-kinderen-25-november-2015_tcm7-55057.html

Voor internationale schakelklassen (vo):

www.lowan.nl

Voor diplomawaardering en Indicatie Onderwijsniveau:

<http://idw.nl/onderwijsinstellingen.html>

Voor ondersteuning aan studenten:

www.uaf.nl

Bijlage I Toezicht primair onderwijs

Type 1 - school verbonden aan asielzoekerscentrum

Criteria

- De school is verbonden aan een asielzoekerscentrum (azc).
- De school bevindt zich op het terrein van of in de nabije omgeving van het azc.

Toezichtvorm

- Elke twee jaar vindt een kwaliteitsonderzoek plaats.

Type 2 - school uitsluitend gericht op eerste opvang van en onderwijs aan nieuwkomers, eventueel inclusief kinderen van een azc

Criteria

- De school verzorgt uitsluitend onderwijs aan nieuwkomers.
- De school functioneert zelfstandig, maar kan wel gekoppeld zijn aan een 'moederschool'.
- De school bestaat minimaal twee jaar.
- De school beschikt over een eigen schoolplan en schoolgids, of – in het geval van een koppeling aan een 'moederschool' – neemt in de documenten van de moederschool een duidelijke plaats in.
- Leerlingen kunnen na een periode van 1 tot 1,5 jaar uitstromen naar een (reguliere) basisschool of naar het voortgezet onderwijs.

Onder de type 2-voorzieningen vallen ook grotere type 3-voorzieningen met 3 of meer nieuwkomersklassen

Toezichtvorm

- Elke twee jaar vindt een kwaliteitsonderzoek plaats.

Type 3 - klas(sen) gericht op eerste opvang/onderwijs aan nieuwkomers, verbonden aan een basisschool; de klassen kunnen een functie hebben voor de betreffende school, voor alle scholen van een bestuur, voor verschillende besturen, voor de gemeente of voor de regio

Criteria

De nieuwkomers- of eerste-opvangklassen:

- zijn gekoppeld aan een (reguliere) school en maken deel uit van de basisschool;
- zijn aparte klassen waarin uitsluitend nieuwkomers zitten;
- bestaan uit één of twee klassen;
- zijn gericht op het leren van de Nederlandse taal;
- verzorgen voor de duur van 1 tot 1,5 jaar onderwijs aan nieuwkomers;
- verzorgen één of meer dagen/dagdelen per week onderwijs voor nieuwkomers;
- vallen onder de verantwoordelijkheid van de directie van de school c.q. het bevoegd gezag. Zij zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de opvang en het onderwijs in de nieuwkomersklassen.

Toezichtvorm

- vanaf februari 2016 betreft de inspectie de kwaliteit van het onderwijs in de nieuwkomersklas(sen) bij kwaliteitsonderzoeken op de basisschool waar de nieuwkomersklassen aan verbonden zijn.

Type 4 – geen aparte voorziening: nieuwkomers zijn geïntegreerd in een (reguliere) school en zitten in reguliere basisschoollklassen

Criteria

- De nieuwkomers zitten in de reguliere basisschoollklassen. De nieuwkomers gaan mogelijk wel voor enkele dagdelen naar een aparte klas voor nieuwkomers.

Toezichtvorm

- Voor dit type is geen apart toezicht; het onderwijs aan de nieuwkomersleerlingen wordt meegenomen bij het reguliere toezicht op de basisschool waaraan ze verbonden zijn. In de strikte zin van het woord is hier geen sprake van een aparte voorziening, hooguit van aangepast onderwijs.